

F*ÉRA
protože
rovnost
JE FÉR

MAPA PREVENCE

GENDEROVĚ
PODMÍNĚNÉHO
NÁSILÍ

(nejen)
pro budoucí vyučující

F*ÉRA

KDO JSME?

F*ÉRA je expertní tým fungující v rámci brněnské organizace **NESEHNUTÍ**. Zaměřujeme se na genderově citlivé vzdělávání a prevenci násilí v online i offline prostoru. Na druhém stupni základních škol a na středních školách pracujeme se studujícími na pozitivním vztahu k vlastnímu tělu a sexualitě, na podpoře sebevědomí a na respektu k rozmanitosti. Otevíráme témata moci ve vztazích a příčin násilí a vytváříme bezpečný prostor, kde děti a mladí lidé dokáží pojmenovat své potřeby, vyhledat pomoc a zasazovat se o změnu ve svém okolí.

Zároveň připravujeme odborné podklady pro vyučující, sdružujeme aktivní rodiče, píšeme články, natáčíme podcast a tvoříme metodické materiály i pro předškolní vzdělávání.

ÚVOD

Tento informační materiál slouží jako průvodce pro vyučující a vyučující v přípravě, kteří chtějí do své výuky začlenit témata rovnosti, respektu a prevence genderově podmíněného násilí. Shrnuje dosavadní výstupy a vzdělávací materiály NESEHNUTÍ (tým F*éra) určené pro základní a střední školy a nabízí praktický návod, jak s nimi bezpečně, citlivě a efektivně pracovat.

Materiál vychází z praxe práce s mladými lidmi a je určen k podpoře vyučujících při vytváření prostředí, které podporuje rovnost, respekt a otevřenou komunikaci.

PROČ PRACOVAT S TÉMATY GENDERU A NÁSILÍ VE ŠKOLÁCH

Témata rovnosti, respektu, bezpečných vztahů a prevence násilí jsou klíčová pro vytváření zdravého sociálního klimatu školy. Jejich zařazení do výuky rozvíjí u studujících:

- sociální a občanské kompetence – empatii, schopnost spolupráce a respekt k jinakosti,
- osobnostní kompetence – sebepoznání, sebevědomí, schopnost pojmenovat vlastní hranice,
- kompetence k řešení problémů – schopnost reagovat na náročné nebo konfliktní situace bez použití nátlaku či agrese.

Témata lze zařazovat do předmětů jako Výchova ke zdraví, Občanská výchova, do třídnických hodin nebo pojmout jako průřezové téma Osobnostní a sociální výchova.

JAK S AKTIVITAMI PRACOVAT

Vytváření bezpečného prostoru

Bezpečný prostor je základní podmínkou pro práci s citlivými tématy. Vytváří důvěru, umožňuje sdílení názorů a chrání všechny účastníky a účastnice.

Doporučení

- Na začátku každé aktivity se skupinou vytvořte společná pravidla (např. nasloucháme, neskáčeme si do řeči, respektujeme různé názory, nešíříme důvěrné informace, které zde mohou zaznít).
- Otevřeně sdělte, že nikdo nebude nucen*a sdílet osobní zkušenosti – aktivní účast má být vždy dobrovolná.
- Dbejte na neutrální jazyk a vyhýbejte se hodnocení postojů studujících.

Role vyučující*ho

- Vyučující vystupuje jako facilitátorka nebo facilitátor, nikoli jako „expert*ka na správné názory“. Podporujte diskuzi a aktivní zapojení všech.
- Reagujte na projevy nepochopení nebo stereotypní komentáře klidně a věcně.
- Pokud se studující rozhodnou otevřít citlivá témata, poděkujte jim za důvěru a nabídněte jim individuální podporu po aktivitě.

Reakce na obtížné situace

- Poděkujte za otevřenost a nechte prostor pro reakci skupiny.
  - Mějte přehled o možnostech podpory (školní psycholog*žka, výchovný*á poradce*kyně, krizové linky).
  - Nezpochybňujte osobní zkušenosti a nevyptávejte se na detaily.
-

WORKSHOPY NESEHNUTÍ

Bez násilí

Studující druhého stupně základních škol

a studující středních škol

10-30 osob

3 vyučovací hodiny (3x45min)

Workshop je prevencí šikany, partnerského a sexuálního násilí a homofobního násilí s důrazem na řešení kyberšikany. Studující se v něm naučí rozpoznávat násilné situace, posílí svoji schopnost o nich komunikovat a zjistí, jak a kde vyhledat pomoc pro sebe či své blízké. Workshop se přizpůsobuje aktuálnímu naladění skupiny a tématům, která chtějí probírat sami*ý studující.

Respekt a hranice ve vztazích, prevence sexualizovaného násilí

Studující druhého stupně základních škol

a studující středních škol

10-30 osob

3 vyučovací hodiny (3x45min)

Workshop na téma sexuality, respektu a vztahů, který jde rovnou do hloubky: řeší témata jako je tělesnost, souhlas, menstruace, hranice, porno, kinkshaming, bezpečí na internetu (sexting, obtěžování) nebo přijetí vlastní sexuální identity.

Díky interaktivním příběhům a diskusím posilujeme schopnost mladých lidí rozpoznat narušení svých hranic, schopnost reagovat a nenechat se ve vztazích omezovat škodlivými normami či stereotypy.

Bezpečný a odvážný on-line prostor

Studující druhého stupně základních škol

a studující středních škol

10-30 osob

3 vyučovací hodiny (3x45min)

Workshop rozvíjí mediální gramotnost, empatii a kritické myšlení v online prostředí. Účastnictvo se učí rozpoznávat nenávistné projevy a předsudky, zkoumat jejich dopady a společenské souvislosti a společně hledat způsoby, jak na ně reagovat bezpečně a účinně. Skrze diskuze, interaktivní aktivity a práci ve skupinách studující reflektují vlastní zkušenosti z digitálního prostoru, analyzují různé formy hate speech a trénují možné přístupy k reakci, od kritických až po edukační. Workshop podporuje odvahu a citlivost při ochraně sebe i druhých v online komunikaci.

Sexismus v reklamě a v médiích

Studující druhého stupně základních škol

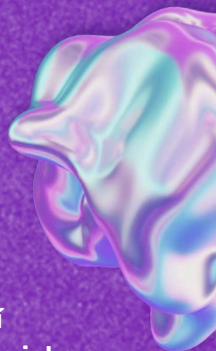
a studující středních škol

10-30 osob

2 vyučovací hodiny (2x45min)

Workshop rozvíjí kritické myšlení a mediální gramotnost prostřednictvím analýzy sexismu v reklamě. Studující se učí rozpoznávat stereotypní zobrazování osob, chápat sexismus jako formu diskriminace a reflektovat, jak média ovlivňují jejich sebevnímání i představy o společenských rolích. Klíčová aktivita „Biologické vs. společenské“ pomáhá ukázat, že mnoho domněle „přirozených“ rozdílů je sociálně vytvořených. Studující pracují s konkrétními reklamami a seznamují se s možnostmi, jak se bránit sexistickým sdělením.

V případě zájmu o workshopy kontaktujte Agátu Prokopovou na agatap@nesehnuti.cz

METODICKÉ MATERIÁLY

V této sekci odkazujeme na naše již vytvořené metodické materiály určené pro vyučující, které můžete využít ve své praxi. Jedná se o sérii metodik zaměřených na různá témata. Každá metodika obsahuje konkrétní cvičení nebo aktivity, které je možné realizovat i samostatně (není tedy nutné realizovat celý vzdělávací program).

GENDEROVÉ STEREOTYPY, MÉDIA A REKLAMA

Program zahrnuje sérii čtyř tematických bloků o celkové délce 16 vyučovacích hodin, ve kterých jsou studující uvedeny* i do tématu genderové rovnosti a obeznámeny* i se základními pojmy (společenské role a normy, sociální instituce, gender, genderové stereotypy, diskriminace, rovné příležitosti, dvojí standard, sexismus ad.), souvislostmi a východisky. Důležitým výstupem programu je to, že si studující osvojí metody překonávání negativních vlivů genderových stereotypů ve svém každodenním životě. V první části se studující seznámí s pojmem společenská role, normy a instituce

ZDRAVÉ PARTNERSKÉ VZTAHY BEZ NÁSILÍ

Program Zdravé partnerské vztahy bez násilí je prevencí závažného problému: genderově podmíněného násilí. Zaměřuje se proto na mezilidské vztahy (zejména ty partnerské), důležitost komunikace a vzájemného respektu v rámci partnerství, respekt k různým identitám a rozvoj schopnosti rozpoznat násilí a vyhledat pomoc. Cílovou skupinou programu jsou studující středních škol a studující 8. a 9. tříd základních škol. Program vznikl v rámci projektu Schools of Equality podpořeného z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

ROVNOST A PARTICIPACE

Program Rovnost a participace se soustředí na posilování aktivního občanství a kompetencí potřebných k utváření demokratické kultury. Zaměřuje se na kultivaci schopností směřujících k odhalování nerovností a k nalézání řešení, jak dané nerovnosti řešit s ohledem na inkluzivitu, rovnost a respekt k celé komunitě. Program čerpá z participativních metod a nenásilné komunikace.

ŠKOLKA PRO MĚ

Metodický materiál Školka pro mě aneb Jak si užít školku zábavně a citlivě 1 a 2 je ucelený materiál určený pro práci učitelstva a pečujících osob v mateřských školách, dětských skupinách a obdobných zařízeních předškolního vzdělávání. Je výsledkem více než dvouroční práce NESEHNUTÍ. Předcházely mu stáže v zahraničí a konzultace s řadou zahraničních organizací, přenosy dobré praxe do českého prostředí i pilotáže samotných aktivit s dětmi. Materiál přitom rovněž reaguje na témata, která jsme diskutovali* y s rodiči i na potřeby z praxe školek, které jsme sesbíraly*i.

KLOBOUK AKTIVIT

Klobouk aktivit je navržen tak, aby poskytoval inspiraci zejména vyučujícím a lidem, kteří jakkoliv pracují s mládeží. Nabízíme jim nástroje, které mohou být využity nejen při workshopech zaměřených na prevenci genderově podmíněného násilí, ale i v jiných situacích, kdy se diskutuje o citlivých tématech.

V publikaci jsme pečlivě vybraly*i širokou škálu aktivit, které mohou být využity také v náročnějších lektorských situacích. Aktivitu, které představujeme, a přístupy, ze kterých vycházíme, nám pomohou zajistit, abychom se spolu s mládeží pohybovaly*i v bezpečném prostředí, a zároveň dokázaly*i vnímat i lektorsky náročnější situace jako příležitosti k učení pro nás i zúčastněné.

PRACOVNÍ LISTY BEZ NÁSILÍ:

SPOLEČNĚ K RESPEKTUJÍCÍ SPOLEČNOSTI

Sada 6 pracovních listů. Slouží jako podpůrný materiál pro práci s mládeží (nejen) v rámci tématu prevence genderově podmíněného násilí. Materiál je vhodný k použití buď samostatně v rámci výuky nebo i v rámci workshopů prevence genderově podmíněného násilí. Umožňuje flexibilně reagovat na poptávku ve třídě a vybrat cílenou aktivitu, která se adresně věnuje konkrétnímu problému, se kterým se mladí lidé mohou potýkat.

Kromě zmiňovaných workshopů a materiálů nabízíme facilitované diskuze ve formátu Town Hall, který vytváří bezpečný prostor pro otevřený dialog mezi žactvem, vyučujícími a vedením školy o společných tématech, potřebách a změnách. Můžeme vám vyjít vstříc i workshopem na klíč.

DALŠÍ TIPY A DOPORUČENÍ

Doporučení pro vedení diskuzí

- Používejte otevřené otázky („Co si o tom myslíte?“, „Jak by se cítil člověk v této situaci?“).
- Podporujte rovnoměrnou účast všech.
- Všímejte si neverbální komunikace (smích, napětí, mlčení).
- Na závěr vždy udělejte shrnutí a reflexi – co si z aktivity odnášíme, co nás překvapilo, co bychom chtěli* změnit.

Jak pracovat s materiály

- Vyberte vhodný materiál podle věku, složení a aktuální situace třídy. Seznam se s metodikou a připrav si konkrétní otázky.
- Ujistěte se, že máte na realizaci vybraných aktivit dostatek času a vhodné prostředí.
- Naplánujte závěrečnou reflexi a propojení s dalšími aktivitami.

Kde hledat podporu a inspiraci

[Modrá linka](#) – pomoc v krizových situacích, konzultace, poradna

[Konsent](#) – sexuální výchova, prevence genderově podmíněného násilí, genderové stereotypy

[Transparent](#) – informace k tématu transgender osob, překonávání stereotypů, edukace veřejnosti

[Učím o LGBT](#) – podpora vyučujících v zařazování queer témat do výuky

[SPONDEA, z.ú.](#) – sociální služba pro děti a mládež v krizi nebo pro osoby ohrožené násilím, krizové a intervenční centrum

[Persefona](#) – poradna a pomoc pro osoby zasažené násilím (sexuálním, domácím,...)

[Anabell](#) – poradna a pomoc pro osoby trpící poruchami příjmu potravy

[Nevypušť duši](#) – wellbeing, preventivní programy, duševní zdraví

- Linka bezpečí: 116 111
- Linka pro děti a mládež: 116 000
- Modrá linka: 608 902 410

F*ÉRA

Tento materiál vznikl za účelem podpořit budoucí vyučující, kteří chtějí do výuky vnášet témata respektu, rovnosti a bezpečných vztahů. Cílem je poskytnout nástroje, které umožní otevřeně mluvit o tématech důležitých pro mladé lidi.

Komplexní přístup k tématům rovnosti a bezpečných vztahů je zároveň nejsilnějším nástrojem prevence rizikového chování a násilí. Věříme, že aktivním začleněním těchto materiálů mají vyučující možnost nejen vytvořit bezpečné a respektující prostředí, ale především přímo podpořit i wellbeing a duševní zdraví žactva. Škola má sílu formovat generaci, která je empatická, zná své hranice a má nulovou toleranci k diskriminaci a vyučující jsou klíčovým prvkem této pozitivní změny.

Tento materiál vznikl v rámci projektu Bez násilí: Společně k respektující společnosti, který byl realizován za finanční podpory Úřadu vlády České republiky. Výstupy projektu nereprezentují názor Úřadu vlády České republiky a Úřad vlády České republiky neodpovídá za použití informací, jež jsou obsahem těchto výstupů.

Usilujeme o svět, ve kterém gender nehraje roli v distribuci moci a není vnímán jako binární; o svět, kde převládá rovnost a vzájemný respekt a na jehož utváření mají všichni možnost participovat; o svět, který se raduje z rozmanitosti a proměnlivosti všech entit a který je vnímavý, citlivý a empatický k jejich různým kontextům.

Jsme F*ÉRA.

IG: @ferajefer

www.edufera.cz/material/

